सुसंस्कार आणि चांगल्या सवयी

भावी पिढी आदर्श बनवण्याचा पाया !

मनोगत

आजचे बालक हे उद्याचे देशाचे आधारस्तंभ आहेत. देशाचे आधारस्तंभ होण्यासाठी बालक गुणसंपन्न आणि आदर्श असायला हवेत. आजच्या बालकांची स्थिती कशी आहे ? कित्येक मुले मोठ्यांचे ऐकत नाहीत, अभ्यास मन लावून करत नाहीत आणि शिक्षकांची टवाळी करतात. अनेक मुले घंटोन्घंटे (तासन्तास) क्रिकेट खेळतात किंवा दूरचित्रवाणी पहातात. काही जण मोठेपणी चित्रपट-कलाकार बनण्याचे ध्येय ठेवून सतत चित्रपटांतील गाणी गुणगुणत असतात. काहींना वाईट मुलांची संगत लागलेली असते, तर काही जण मावा, गुटखा आदींच्या आहारी गेलेले असतात. या सर्वांमुळे मुले स्वार्थी, चिडखोर, हट्टी, चंचल आणि विकृत बनत आहेत. हे सर्व थांबवण्यासाठी मुलांवर सुसंस्कार करणे आवश्यक बनले आहे.

या ग्रंथात वाईट संस्कारांमुळे होणारे दुष्परिणाम, तसेच चांगले संस्कार आणि सवयी यांचे महत्त्व अन् लाभ सांगितले आहेत. त्यामुळे मुलांना चांगल्या आणि वाईट गोष्टी यांतील भेद (फरक) कळेल. मुलांनी अभ्यास कसा करावा, कोणते छंद जोपासावेत, गुरुजनांशी कसे वागावे, पाहुण्यांचे स्वागत कसे करावे आदी सूत्रांमुळे मुले जीवनात यशस्वी बनण्यासह गुणी अन् आदर्शही बनतील.

मुलांच्या संदर्भातील काही गोष्टींविषयी पालकांनी ठेवायचा दृष्टीकोन, त्यांनी मुलांकडून करवून घ्यायचे प्रयोग आदींचाही समावेश ग्रंथात आहे.

सुसंस्कारित, धर्माचरणी आणि राष्ट्रभक्त अशी भावी पिढी निर्माण होण्यासाठी हा ग्रंथ उपयुक्त ठरो, ही श्री गुरुचरणी प्रार्थना ! – **संकलक**

अनुक्रमणिका

१. सुसंस्कार का आवश्यक असतात ? १२

२. रात्री लवकर निजून सकाळी लवकर उठावे ! १४

३. देवाची पूजाअर्चा आदी उपासना करावी ! १५

४. आई-वडील आणि घरातील मोठ्या व्यक्ती यांना वाकून नमस्कार करावा ! १७

५. आई-वडिलांशी कसे वागावे ? १८

६. पाहुण्यांचे स्वागत आणि आदरातिथ्य कसे करावे ? २२

७. शालेय साहित्य कसे असावे ? ते कसे हाताळावे ? २४

८. शाळेला विद्येचे मंदिर समजून आदर्शरित्या वागावे ! २८

९. हस्ताक्षर वळणदार आणि सुवाच्य काढावे ! ३३

१०. वाचन करतांना कोणती काळजी घ्यावी ? ३५

११. अभ्यास चांगला होण्यासाठी काय करावे ? ३६

१२. ‘कॉपी’, ‘रॅगिंग’ आदी कुप्रथांपासून दूर रहा ! ३७

१३. निराशा वा परीक्षेत अपयश आल्यावर आत्महत्येचा विचार करणे, हा वेडेपणा ! ३९

१४. अवांतर वाचन कोणते करावे ? ४१

१५. शरीरसंपदा निरोगी राखण्यासाठी काय करावे ? ४८

१६. कोणते खेळ खेळू नयेत आणि कोणते खेळ खेळावेत ? ४९

१७. कोणते छंद जोपासावेत ? ५३

१८. मुलांनो, नेहमी चांगल्या सवंगड्यांच्या संगतीतच रहा ! ६०

१९. मुलांनो, तुमचे आदर्श कोण असावेत ? ६३

२०. सुसंस्कारित होण्यासाठी ‘टी.व्ही.’ला दूर ठेवा ! ६९

२१. देवभक्ती अन् राष्ट्रभक्ती वाढवणारी गीते ऐकावीत ! ७६

२२. मुलांनो, या चांगल्या सवयीही बाणवा ! ८१

टीप : ग्रंथातील काही सूत्रांच्या शेवटी मराठी किंवा इंग्रजी अक्षरांत संकेतांक कार्यालयीन सोयीसाठी दिले आहेत. काही अपरिहार्य कारणामुळे काही संकेतांक इंग्रजीत ठेवले आहेत.

मुलांच्या व्यक्तीमत्त्व विकासासाठी साहाय्यभूत सनातनचे ग्रंथ !

स्वभावदोष घालवा आणि आनंदी व्हा !

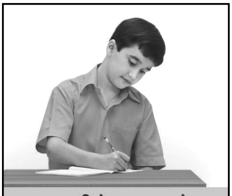
सारणीलेखन करणे

- स्वभावदोषांमुळे मुलांची होणारी हानी
- स्वभावदोषांमुळे होणाऱ्या चुकांचे दुष्परिणाम
- आळस, राग, उद्धटपणे बोलणे आदी स्वभावदोष घालवण्याचे उपाय
- दोष घालवण्यासाठी ‘स्वयंसूचना’ घेण्याच्या पद्धती

गुण जोपासा आणि आदर्श व्हा !

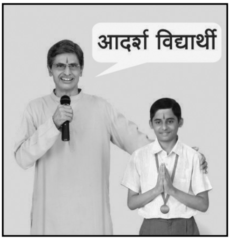
आदर्श विद्यार्थी

- जीवनातील गुणांचे महत्त्व आणि आवश्यकता काय ?
- अभ्यासाच्या माध्यमातून गुणांचे संवर्धन कसे होते ?
- स्वावलंबन, प्रामाणिकपणा, त्याग आदी गुण अंगी कसे बाणवावेत ?
- सनातनच्या विद्यार्थी साधकांनी गुण वाढवण्यासाठी कसे प्रयत्न केले ?